N°. 310. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
[illegible] zes regels. . . . . *f* 1.00.
[illegible] regel meer. . . . . 0.15.
[illegible] 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 2[illegible] MEI.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**. Jan Hendrikstraat, [illegible] 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 20, Ned. Cour.

Wat heeft het Ministerie uitgevoerd?

I.

Is men in de *afgeloopene zitting* al of niet gebleven *beneden hetgeen wij wenschten en de Grondwet gebiedt?* Dat is de vraag.

Of waren de voorstellers der veranderingen in de Grondwet, *de aanvallers van het vorige Ministerie, de ophangers van het programma van dit Ministerie,* onbekend met de algemeene pligten, die op ieder Ministerie en met de bijzondere pligten, die op een Minister van Binnenlandsche Zaken (van Justitie en anderen) berusten?

De heer VAN HALL, 9 Dec. 1850.

Wij hebben gister beloofd, in bijzonderheden te zullen terugkomen, op ons betoog: „dat de Regering bijkans „geen enkelen maatregel van gewigt heeft weten tot „stand te brengen; en dat het weinige, dat gedaan is, „als het ware uit de handen der Regering werd geno-„men en door de Kamer bewerkt.”

Laat ons, ter vervulling dezer belofte, nu nagaan, wat dan eigenlijk, van April 1853 tot heden, door de Regering is verrigt.

Zij heeft *honderd vier en dertig* wetsontwerpen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden. Het cijfer lokt waarlijk verbazing uit, en als men op dat cijfer alleen afging: men zou met verwondering moeten vragen, hoe het mogelijk ware, dat zeven of negen Ministers, in één jaar tijds, zóó veel arbeid kunnen leveren? Evenwel, wat meer van naderbij beschouwd, zal men alras tot de overtuiging komen, dat het is: „*beaucoup de bruit et peu de besogne.*”

Eere zij nogtans wien eere toekomt. Het is de Minister van Justitie, Mr. DIRK DONKER CURTIUS, die ruim *een derde* van dat verbazend aantal wetsontwerpen alleen voor zijne rekening genomen heeft. Het zou dus onbillijk zijn, wanneer men dezen Minister den verschuldigden lof onthield; en gaarne zijn wij de eersten, die verklaren, dat de verhooging van tractement, die de ambtenaren van dat departement hebben erlangd, dat de uitbreiding van personeel, die het Departement van Justitie heeft ondergaan, zeer goede vruchten voor het Vaderland hebben opgeleverd.

Vier en vijftig, zegge *vier en vijftig*, wetsontwerpen zijn, in de eerste plaats, uit het Departement van Justitie te voorschijn gekomen...... het waren *naturalisatie-wetten!* En men zegge nu nog, dat de Minister van Justitie niet werkzaam is geweest! Zie hier de lijst:

Zitting.			
20 Julij.	Naturalisatie	van J. F. H. W. Schulze en negen anderen	10
23 ″	″	van F. L. G. Salbach en negen anderen	10
20 December.	″	van L. Rindskopff en zeven anderen	8
14 Februarij.	″	van B. E. J. Driessen en zeven anderen	8
27 ″	″	van C. Hill en zeven anderen	8
[illegible]	″	van H. C. Hancke en negen anderen	10
		te zamen	54

Behalve deze wetten heeft de Minister van Justitie nog enkele anderen geleverd, waarvan wij later zullen spreken. Wanneer wij nu het aangeboden getal van 134 [illegible] verminderen met het cijfer der 54 naturalisatie-[illegible]en: niemand zal ons van onbillijkheid beschuldigen. [illegible] getal wetsontwerpen wordt alzoo verminderd tot op [illegible].

[illegible] stellen voor, om van deze *tachtig* wetsontwerpen [illegible]ns af te trekken het cijfer van *vier en twintig;* [illegible] dit het aantal is der, door *deze* Regering aangeboden wetsvoorstellen, *welke onder het vorige Ministerie geheel gereed geweest zijn.* Zij zijn de volgende:

Zitting.		
No. 1.	20 Junij.	Aanvullingswet van 1852, betreffende de pensioenen der zee- en landmagt.
″ 2.	″ ″	Bevordering der officieren van de geneeskundige dienst en die der administratie bij de zeemagt.
″ 3.	″ ″	Regeling der pensioenen van opgemelde officieren.
″ 4.	″ ″	Verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.
″ 5.	″ ″	Regeling van het fonds van koopprijzen van domeinen voor 1852.
″ 6.	″ ″	Sluiting van het kanaal van St. Andries.
″ 7.	″ ″	Eene wijziging van het tarief van in- en uitgaande regten.
″ 8.	″ ″	Regeling van het fonds van consignatiën.
″ 9.	″ ″	Opheffing der, in den Molukschen Archipel bestaande beperkende bepalingen, met opzigt tot den handel en de scheepvaart aldaar.
″ 10.	″ ″	Duurzame regeling van het beheer der gelden wegens verstrekkingen.
″ 11.	″ ″	Opening van een nieuwen termijn ter vervulling van de formaliteiten, bedoeld bij art. 9 der wet op het Nederlanderschap.
″ 12.	1 Julij. (1e ontw.)	Bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en maken van andere werken bij vestingwerken.
″ 13.	12 Julij.	Goedkeuring van een tractaat van handel en vriendschap met de republiek Costa-Rica.
″ 14.	20 ″	Afstand van domeinen, ten behoeve van een ziekenhuis te Leiden.
″ 15.	22 Sept.	Bekrachtiging der tusschen den Minister van Koloniën en de Nederlandsche Handelmaatschappij gesloten overeenkomst.
″ 16.	″ ″	Betrekkelijk de vordering van inkwartiering.
″ 17.	26	Regeling van het muntwezen in West Indië.
″ 18.	3 Oct. (2e ontw.)	Bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en maken van andere werken bij vestingwerken. (alleen gewijzigd naar de aanmerkingen der afdeelingen).
″ 19.	″ ″	Vereffening van het te kort over het dienstjaar 1848.
″ 20.	19 Nov.	Goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Rucphen.
″ 21.	12 Dec.	Regeling van het pensioen der militaire leden van het hoog Militaire geregtshof.
″ 22.	14 Feb.	Opheffing der paardenposterij.
″ 23.	9 Maart.	Verleenen eener bijdrage ter bevordering van den aanleg van een scheepvaarts-kanaal tusschen Assen en Groningen.
″ 24.	″ ″	Verleenen eener bijdrage tot bevordering van den aanleg van een uitwaterings-kanaal van Grave naar den Amer.

Al deze wetsontwerpen geheel gereed geweest zijnde onder het vorig Ministerie, kunnen zij niet gebragt worden op rekening van den ijver der tegenwoordige Regering. Het cijfer *tachtig* vermindert alzoo op nieuw, en wordt *zes-en-vijftig*. Wij spreken hier alleen van die wetsontwerpen, van welke het bekend is, dat zij van de vorige Regering afkomstig zijn. Immers er zijn, onder die, welke wij geheel op rekening van *deze* Regering brengen, waarschijnlijk nog sommige, waarvan de grondslagen gelegd of besproken zijn onder het vorig bewind; ja welligt die, even als de opgenoemde, bereids gereed lagen, alhoewel nog niet vastgesteld waren. Zoo zou het ons niet bevreemden, indien zulks het geval geweest ware, bijv. met de wet houdende wijzigingen in het tarief van regten op den in-, uit- en doorvoer; met de wetten regelende het muntstelsel in Nederlandsch Indie enz.

Wij zijn nogtans met onze aftrekkingen nog niet gereed. Van de *zes-en-vijftig* wetsontwerpen, die overgebleven zijn, moeten nu, in de eerste plaats, worden afgetrokken, *zeven wetsontwerpen*, die slechts zijn aangeboden, ten einde aan den voorgeschreven vorm te voldoen. Zij strekken, om sommen gelds, aangewezen op artikelen van de Staatsbegrooting, die voor overschrijving niet vatbaar zijn, eenvoudig over te brengen op andere artikelen. Zij zijn:

No. 1.	20 Junij.	Wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting over 1852.
″ 2.	″ ″	Wijziging van hoofdstuk II der Staatsbegrooting voor 1852.
″ 3.	12 Julij.	Wijziging van hoofdstuk III der Staatsbegrooting over 1852.
″ 4.	20 Nov.	Wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1853.
″ 5.	27 Febr.	Wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor 1853.
″ 6.	29 Maart.	Wijziging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting over 1853.
″ 7.	15 Mei.	Wijziging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1853.

Wanneer deze wetsontwerpen, die, gezamenlijk, een referendaris geen dag werks hebben gekost, afgetrokken worden van het overgebleven cijfer, dan blijkt, dat het enorme getal van honderd vier en dertig wetten reeds is gedaald tot op *negen en veertig*.

Morgen zullen wij aantoonen, dat dit getal alweder met bijna de helft behoort te worden verminderd; en dat wij derhalve, te regt, hebben mogen inroepen, de vragen van den heer VAN HALL, die boven dit artikel zijn geschreven.

De heer Blaupot ten Cate zeide in de zitting van 10 Mei:

„De invoering van het Christendom, die de kerkelijke diakoniën heeft doen ontstaan, heeft ook dat burgerlijk armbestuur noodzakelijk gemaakt, voor zoo verre in den nood der behoeftigen niet genoeg wordt voorzien door de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid. En waarom? Door de afschaffing van de slavernij, en later van de lijfeigenschap, die de overgangs-periode was tot volkomene vrijheid. Bij de oude volken waren de armen hunne slaven, in wier behoeften de heer voorzag, even als in de behoeften van zijn vee, alleen uit eigenbelang. Moesten nu de armen door het Christendom worden verplaatst uit eene slavernij wel hard en willekeurig, maar waarbij men toch, in den regel, gevoed werd, worden verplaatst in eene vrijheid, die hulpeloos liet? De Romeinsche geschiedenis onder de Keizers, toont die hulpeloosheid aan, als dikwijls de vrije arbeiders, voor loon werkende, niet konden concurreren tegen de slaven, op kosten hunner meesters onderhouden. De groote Stichter des Christendoms had dat wel voorzien en ook hierom warme liefde en mededeelzaamheid aanbevolen. De scherpzinnige, ofschoon afvallige Keizer Julianus gevoelde dat onderscheid, toen hij uitriep: „moeten wij niet blozen, dat de Galileërs, die godde-„loozen, na *hunne* armen te hebben gevoed, ook nog de *onze* „verzorgen, die wij van alles ontbloot laten?” Karel de Groote eindelijk stelde van Staatwege in zijne *capitularia* als gedragslijn voor de toekomst: „mendici per regionem non permittantur; „suos quaeque civitas pauperes alito.” (Bedelaars worden in het rijk niet geduld; elke stad verzorge hare eigene armen).”

De heer Groen van Prinsterer verdedigde het beginsel: „Niemand heeft tegenover den Staat het regt om te leven.”

De heer Thorbecke mogt dat beginsel niet ongedeerd laten.

„Wij hebben dezen morgen gehoord, dat niemand een regt van leven heeft tegen den Staat. „Niemand,” zoo was de aangeprezen uitdrukkig „heeft tegenover den Staat het regt om te leven.””

„Ik beweer integendeel, dat een beschaafde Staat wel degelijk verpligt is te zorgen, zooveel mogelijk, dat zijne leden niet van gebrek omkomen. Ik erken eene godsdienstige, eene algemeene menschenliefde jegens den naaste, maar geen van beiden sluit den onderlingen pligt van staatsgenooten, van het staatgenootschap jegens zijne leden tot hulpverleening in den nood buiten.

Waarom die hulpverleening, die in alle kringen van menschelijke zamenleving grond en beginsel vindt, uitsluitend beperkt tot het gebied der Kerk, uitsluitend als godsdienstpligt, of als van wege eene kerkelijke vereeniging uitoefenbaar, aanbevolen? Moet liefdadigheid tot de geloofsgenooten worden bepaald? Zij, die aldus denken, moeten evenzeer aan andere particuliere niet kerkelijke vereenigingen, als aan den Staat, deelneming aan de armenzorg ontzeggen. De Staat, zegt men, kent geene armen en rijken. Ik ontken dit ten sterkste. Regels te stellen, naar welke eene billijke verdeeling van vermogen zou kunnen plaats vinden, is ten allen tijde eene voorname taak van den wetgever geweest. De Staat, die zich om het lijden eener talrijke klasse zijner leden, buiten magte om zich het noodige onderhoud te verschaffen, niet bekreunde, zou, mijns inziens, in zijne roeping te kort schieten en de gevolgen weldra ondervinden. Schaf alle burgerlijke armbesturen af, zegt men, de Kerk zal in alles voorzien; de Kerk zal geen armen weigeren. Hier ontmoet ik, wat ik zou durven noemen *het alvermogen der diakoniën*, hier ontmoet ik miskenning evenzeer van hetgeen de armoede eischt, als van de roeping der Kerk. Alvermogen der diakoniën; een absoluut, uitsluitend sijsteem, even onaannemelijk als elk sijsteem, dat alvermogen zoekt bij eenige menschelijke instelling. Alleen door matiging, door wijze beperking, door medewerking met andere krachten, kunnen de kerkelijke vereenigingen onschatbare diensten aan de armenzorg bewijzen, niet zoo zij alles alleen, zoo zij alles uitsluitend willen omvatten."

De heer Mackay scheen deze ontwikkeling niet te kunnen bestrijden, maar gevoelde toch lust, om de tegenspraak van anderen te beantwoorden:

"De spreker uit Delft (de heer Wintgens) heeft hetgeen door den spreker, naast mij gezeten, omtrent *het regt om te leven*, gezegd is, verschrikkelijk gevonden, en hij heeft dat niet kunnen rijmen met edelmoedigheid. Maar, wanneer gij *dat regt om te leven* erkent, dan moet gij ook aannemen *het regt op onderstand*, en dan moet gij niet zeggen: ik ben voor een diakonaal stelsel, maar er rond voor uitkomen, dat de Staat, als vennootschap, verpligt is zijne mede-vennooten te onderhouden. Het moge eene strenge uitdrukking zijn, maar *regt om te leven*, *regt op onderstand* zijn geheel homogeen."

Wij merken op, dat de anti-revolutionnaire partij het door haar uitgesproken en verdedigd beginsel: "*niemand heeft regt om te leven*", op een philosophischen grondslag heeft gebouwd en niet wel zich heeft durven wagen, om op godsdienstige gronden aan de bestrijding tegenstand te bieden. "Onze natuurlijke betrekking als men"schen tot elkander, onze vereeniging als landgenooten "en niet minder onze christelijke verbindtenis dringt "ons tot milddadigheid en hulpbetoon," zoo schreef ergens een om zijne regtzinnigheid bij de anti-revolutionnaire partij veelgeacht leeraar.

Welk verschil bestaat er tusschen dit gevoelen en de meening van den heer Thorbecke: "Het is de pligt "van den Staat, om, *zonder een individuelen eisch op "onderstand aan iemand hoegenaamd toe te kennen*, de "noodige maatregelen te nemen om de armoede te "weren" ondersteuning te erkennen als *burgerlijken pligt?*

Het wordt meer en meer blijkbaar, dat vooral door de anti-revolutionnaire partij een kwaadwillig misbruik is gemaakt van enkele uitdrukkingen in de vorige wetsontwerpen, die tot partijleuzen zijn gemaakt en tot het veelvuldig gebruik der woorden: *staatsarmenzorg*, *charité légale*, *staatsalvermogen* enz., aanleiding gegeven hebben.

Er was bij de algemeene discussiën over de armenwet een lid, dat in verhevene taal zijne rede aanving:

"Ons is de schoone taak opgelegd, om wettelijke regelen te schrijven, die de armoede zullen kunnen voorkomen, die de behoefte zullen kunnen lenigen; wij moeten trachten op te sporen de ware beginselen van armenverzorging; wij moeten zoeken af te bakenen en aan te wijzen de grenzen en de grondslagen, die daarbij moeten worden in acht genomen; wij moeten trachten af te scheiden wat goed en heilzaam is, van wat verkeerd en nadeelig en als het uitvloeisel van niet te verwezenlijken utopien moet worden ter zijde gesteld."

Men scheen de schets te hooren van eene doorwrochte verhandeling over het arm*wezen*, in zijn aard, zijn omvang en zijne strekking beschouwd; van dat alles niets dan..... een bloot verhaal, dat over de armen*verzorging* "een stapel stukken" geschreven is: niets dan eenige onbestemde uitdrukkingen, bijv.:

"Er is een veelsoortig licht ontstoken, dikwijls helder, somtijds bedriegelijk."

"Men moet zoo ik meen, ter juiste beoordeeling van dit onderwerp opklimmen tot de beginselen der armenverzorging. Die beginselen zijn van uiteenloopende aard, van zeer verschillende strekking, die beginselen hebben bij het stellen van regelen dienaangaande op eerbiediging aanspraak; ze hebben zulks in geen land meer dan in het land, hetwelk wij het geluk hebben te bewonen."

"De vrije liefdadigheid is eene teedere plant; ik weet zulks bij ondervinding; want ik heb de eer gehad langen tijd deel te nemen aan het bestuur van eene diakonale instelling. Die liefdadigheid, zij is het zoogenaamde *noli me tangeri* gelijk, dat inkrimpt als men eene roekelooze hand daaraan durft slaan, terwijl de plant daarentegen bij eene omzigtige behandeling kan groeijen, en rijke vruchten voor het welzijn van de natie afwerpen."

Die uitdrukkingen evenwel moesten leiden tot eene verheffing van het *tegenwoordig* boven het vorig Ministerie, op eene wijze, zoo als men zulks alleen van den heer WINTGENS kon verwachten:

"Ik herhaal het dus: bescherming en toezigt van den Staat, maar geen dwang, geene overheersching, zietdaar mijne opvatting van de regten en pligten van den Staat, ten aanzien van de vrije liefdadigheid."

"Nu is de vraag: hoever strekt zich de magt tot toezigt en bescherming uit? Hoe diep mag het oog van den Staat doordringen? Hoe ver mag de Staat zijne hand uitstrekken? Gaat dit ontwerp te ver, of moet men dieper tasten? Moet er eene uitbreiding aan worden gegeven, als in de ontwerpen van de jaren 1851 en 1853?

Ik sta in de beantwoording van die vragen tegenover een algemeen regeringsbeginsel van het vorig bewind. — Het heeft getracht die ook ten opzigte der armverzorging te formuleren en toe te passen. *De ontwerpen van* 1851 *en* 1853 *waren niet anders dan de doorgetrokken lijn, het voortgezette beginsel, de consequente toepassing van dat stelsel.*

De rede nu, waarom ik aan *dit* ontwerp in het algemeen mijne goedkeuring kan hechten, is juist dat ik daarin niet zie dat beginsel om krachtig te besturen, of, beter gezegd, te beheerschen."

Wij zochten in de rede van den heer THORBECKE geenerlei beantwoording dezer fanfaronnade. Er zijn aanvallen, die alléén *den aanvaller* belagchelijk en verdediging overbodig maken. De leeuw stoort zich niet aan het keffen van een nijdig hondje.

Wij hoorden daarentegen een ander lid, "ook der tegenovergestelde rigting", den heer DE KEMPENAER, die sprak:

"Ik bid u, wat hebt gij daar in al die artikelen? *Eene volledige regeling* naar mijn inzien van de *armverzorging van den Staat. Zij is volledig, er ontbreekt niets aan.* Indien mij opgelegd ware, die staatsarmverzorging te regelen door de wet: ik zou geene andere bepalingen weten te geven, dan deze. Is dat nu een middel om het kwaad, dat ons bedreigt, af te weren. Is dat een middel, om den verkeerden weg te verlaten en op een beteren te komen? Neen, het is integendeel een middel, om het kwaad, dat zoo, zoo stond geboren te worden, eene wettelijke armverzorging, daar te stellen, te regelen, te bestendigen, te vestigen te zorgen, dat het behoorlijk en volledig kan werken."

"En nu hoor ik evenwel deze voordragt aanprijzen als een overgangsmaatregel. Overgang, waartoe? Tot meer of tot minder, om te rijzen of om te dalen, om vooruit te gaan of om terug te treden? *Dat middel is geschikt om te stijgen, om op den verkeerden weg voort te gaan.* Hier gaat men niet terug; hier daalt men niet; hier verlaat men niet het verkeerde pad; integendeel het kwaad, dat bestaat wordt bestendigd. Hetgeen buiten de wet in spijt der wet bestond, wordt opgenomen in de wet en bevestigd door de wet. Dit is dus geen terugkomen van dwaling; *dit is voortgaan in dwaling;* dat is geen verwijderen hetgeen men vreest, het is opzoeken hetgeen men ducht. En zietdaar dus juist het verkeerde. *Het is een overgangsmiddel, maar niet ter verbetering, wel ter verslimmering.*"

Wij gelooven, dat de beide polen der tegenovergestelde rigting elkander hebben geneutraliseerd; maar juist daardoor hebben aan den dag gebragt, dat zij geen vast beginsel hebben, ofschoon zij elkander onderling bestrijden. Ook hierop is van toepassing de volgende aanmerking:

"Het Ministerie heeft zich, bij zijne optreding, met "een zonderling woord, dat tot velerlei opvatting aan"leiding gaf en nog raadselachtig schijnt, voorgedaan "als een Ministerie van eenigzins *tegenovergestelde* rigting. "Eene tegenovergestelde rigting, waardoor men juist het "tegendeel zou hebben willen verrigten van hetgeen het "vorig Gouvernement deed, zie ik althans noodlottig"hen gekeurd, maar ik geloof, dat vele leden dezer Kamer "het zouden afkeuren, indien men, in plaats van in eene "tegenovergestelde, in eene *soortgelijke* rigting werd geleid. "Ik laat ter zijde hetgeen sedert geschied of niet ge"schied, verrigt of verzuimd is, maar *ik vraag*, met "het oog op deze bij uitnemendheid gewigtige organieke "wet, *welke zal de indruk wezen, indien die wet, gelijk "zij daar ligt, aangenomen wordt?* Reeds hoor ik: *Is "dat de vrucht van uw beter beginsel, van uwe moeite "en uw overleg?* WAS HET DAARVOOR DER MOEITE WAARD "TEGEN DE VORIGE ONTWERPEN ZOOVEEL TEGENSTAND "TE OPENBAREN? Was het u niet mogelijk, *in plaats "van te geven een flaauwen afdruk van hetgeen de vorige "Regering bewerkt heeft*, op dit ontwerp het merk te "drukken eener eigene, zoo het heet, betere politiek? "Gretig zal men in de aanneming dezer wet gelegen"heid zoeken, om eene blaam te werpen, niet op het "Ministerie alleen, maar ook op deze Kamer. Onze "wederpartij is welligt niet zoo afkeerig van de aanne"ming dezer wet."

Zoo sprak de heer GROEN VAN PRINSTERER (*).

(*) Zitting van 12 Mei.

De anti-revolutionnaire partij heeft zich beijverd, om de benoeming van *twee* Hoogleeraren in de Godgeleerdheid aan de Leijdsche Hoogeschool, onder het ministerie Thorbecke geschied, voor te stellen als eene miskenning van de regten der Hervormde Kerk.

In een godgeleerd tijdschrift, dat onder de redactie staat van meerendeels leden der anti-revolutionnaire partij, lezen wij bij de beoordeeling der *Orationes* van Prof. Niermeijer en Kuenen, het volgende:

"Voor allen, die op wetenschappelijke verdiensten prijs stellen, was het ten vorigen jare een welkom berigt, ... vacaturen bij de Theologische faculteit der Leidsche ... door het overlijden van den Hoogl. van Oordt en het eme... den grijzen van Hengel ontstaan, door de benoeming ... nen als Kuenen en Niermeijer voorzien was geworden. ... althans, die niet gereedelijk erkende, dat, al waren er ... de Godgeleerden der Nederl. Herv. kerk ook nog ande... vinden geweest, die de ontledigde katheders met hooge ... kleed zoude hebben, de keuze zich toch op een tweetal ... tigd had, met welks optreding in het Hoogleeraarsambt ... Akademie zich zelve geluk had mogen wenschen, en van ... vereenigden arbeid Leidens alma mater, met de aan haar ... den studerende jongelingschap, in het bijzonder zich de ... vruchten beloven mogt. Van Niermeijer's bekwaamheid ... theologische wereld reeds in ruimere mate proeven ont... dan noodig was, om zulk een oordeel over hem uit te ... En wat den jeugdige geleerde betreft, wien ongeveer teg... hem eene der hoogste onderscheidingen te beurt mogt va... publieke opinie was reeds dadelijk, en gewis niet ten ... geheel in zijn voordeel, terwijl men in zijne jeugd zel... waarborg te meer meende te bezitten voor de gegrond... verwachtingen, in weerwil zijner mindere bekendheid, ... verheffing opgewekt."

Jaarboeken voor wetenschappelijke Theologie, onder ... van Dr. J. I. DOEDES, Dr. D. HARTING, Dr. ... KEMINK en Dr. J. J. VAN OOSTERZEE, 1.. stuk bl. 198.

De anti-revolutionnaire partij, gelijk zij op s... dig gebied schijnt te ijveren voor de zelfstandig... onafhankelijkheid der Kerk, die zij op kerkelijk ... in de kerkbesturen bestrijdt en aan hen zoekt ... wringen, handelt evenzoo ten opzigte der gem... gewestelijke besturen, wier zelfstandigheid zij o... vorig Ministerie verkort achtte. Nu immers ... *Nederlander* in No. 1193, sprekende over de o... van bijzondere scholen.

"Eene zaak, die de gewetensvrijheid betreft, "de verklaring van den Minister van Binnenl... "Zaken onder de *willekeur* van Plaatselijke en ... "telijke besturen gebragt."

Buitenland.

TURKIJE.

Uit Stockholm wordt van 13 dezer berigt, da... een gerucht in omloop was, dat Aland en Reval ... Oostzeevloot zouden genomen zijn.

Sedert den 1 Mei zijn 10,000 man Fransche tro... Malta aangekomen.

— Lord Raglan, opperbevelhebber van het ... hulpleger heeft bij zijne aankomst te Konstanti... navolgende dagorder uitgevaardigd:

"De koningin heeft het behaagd, den generaal lor... te benoemen tot opperbevelhebber over de krijgs... in Turkije zal worden gebezigd tot ondersteun... Hr. Mjs. bondgenoot, den Sultan, en daar hij ... gekomen is, moeten alle rapporten hem toe... worden op de wijze, als de bevelen van H. ... schrijven.

"De opperbevelhebber der legermagt maakt ... gelegenheid, die zich aanbiedt, gebruik om aan ... noodzakelijkheid onder het oog te brengen, ... krijgstucht in acht te nemen, personen en eig... te eerbiedigen, de wetten en gebruiken van het ... ondersteuning en ter verdediging, waarvan het ... gezonden, in acht te nemen, en vooral voor ... om in te treden in moskeëen, tempels en bijzon... ningen van een volk, welks gebruiken van ... aard zijn en volstrekt niet gelijk gesteld kunnen ... met die van andere volken van Europa.

"Lord Raglan rekent geheel op de generaals ... officieren van het leger, om hem in de beteug... wanorden te schragen. Hij hoopt dat de krijgslieden ... wenschende den goeden naam te behouden, die ... hebben verworven, zich zullen beijveren, het voo... geven van gehoorzaamheid aan de bevelen en de ... van de krijgstucht, zonder welke de overwinning ... gelijk is.

"Het leger zal zich voor de eerste maal bevin... de zijde van een bondgenoot, die het Engelsche ... durende een aantal eeuwen op het slagveld had ... den. De dapperheid en de hooge militaire hoeda... van het Fransche leger behooren tot de geschied... bondgenootschap, dat gesloten is, zal, naar de o... velhebber vertrouwt, van langdurigen aard zijn en ... wigtigste gevolgen voortbrengen.

"Hij twijfelt er niet aan, dat de krijgslieden ... koningin met denzelfden geest zullen zijn bezield en ... eerste streven van elk leger zijn zal, het ve... de goede meening van het andere te winnen."

De Fransche regering heeft twee dépêches van ... admiraal Hamelin ontvangen over de bewegingen ... eenigde eskaders in de Zwarte zee, sedert het ... ment van Odessa. Zij zijn gedagteekend 1 en 5 ... boord van het schip *Ville de Paris* voor Sebas... zijn van den volgenden inhoud:

"Mijnheer de Minister!

"De vierde dag na het bombardement van ... keizerlijke haven van Odessa zijn de twee ... het keeren van den wind naar het noorden ... gegaan, koers zettende naar de westelijke ku... Krim, zooals ik met den admiraal Dundas overe... was. Den 28sten waren wij in het gezigt der ... aan Eupatoria grenzen, ik heb als toen de ... *Caton* vergezeld van de *Furious*, gedetacheerd ... baai ten zuiden dier stad te onderzoeken.

De *Caton* heeft op dezen togt drie Russische schepen prijs gemaakt, waarvan twee kustvaarders waren. De *Furious* heeft een vierde schip genomen.

»Reeds des morgens ontmoette de *Descartes*, die de eskaders vooruit was gegaan, eene Engelsche brik, die den vorigen dag door een Russisch fregat genomen werd, doch door de laatste een weinig tijds te voren plotseling verlaten is geworden, toen het de eskaders ontdekte, waarna het in alle haast de haven van Sebastopol zocht te bereiken. Van deze vier schepen, die op den vijand genomen zijn, zijn twee naar den Bosporus gezonden, terwijl wij de twee koopvaarders hebben laten zinken.

»Op den 29, toen de wind gunstig genoeg was, om naar Sebastopol koers te zetten, zijn de vereenigde eskaders naar die haven gestevend. Zij bleven daar bijgedraaid liggen, ten einde te zien, of het waar is, dat het Russische eskader besloten had, naar ons toe te komen, welk gerucht, door de Russische autoriteiten in de Zwarte Zee, naar het zeggen der gevangenen, die daags te voren ondervraagd werden, hebben verbreid. Indien werkelijk de Russische vloot een zoodanig voornemen had, dan is er nimmer een schooner gelegenheid voor haar geweest, om aan de bevolking van de Krim te toonen, dat zij de vernedering der nederlaag van Odessa wilde wreken, die zij in hare nabuurschap ondergaan had. Het weder was schoon, er woei eene frissche koelte uit het Zuiden, die even gunstig was voor het uitzeilen der vloot van Sebastopol, als om er binnen te zeilen. Ik moet er bijvoegen, dat, ten einde de Russische admiraals naar ons toe te lokken, de admiraal Dundas en ik gelast hadden, aan twee onzer schepen, zich buiten gezigt van het land aan de Krim te houden; doch het was te vergeefs: de Russische schepen zijn onbewegelijk gebleven op hunne ankers, gedurende al den tijd, dat wij hen bleven wachten.»

»Wij hebben den tijd, dien wij, door bijgedraaid te liggen voor Sebastopol, doorgebragt hadden, ten nutte gemaakt, ten einde andermaal de naburige havens te laten onderzoeken door de *Caton* en *Furious*. Andere stoomfregatten hebben zich zelfs openlijk aan de haven vertoond, en met de meeste naauwlettendheid onderzocht, hoedanig de Russische vloot zamengesteld was: zij scheen ons uit 12 linieschepen, 3 zeil-fregatten en een groot aantal stoomschepen te bestaan, de meeste van deze laatste van geringe grootte. De russische krijgsgevangenen daarover ondervraagd, zeiden, dat de linieschepen 14 in getal waren, waarvan twee in zeer goeden staat zouden zijn, en de stoomschepen 26, waaronder 3 groote.

»Hetgeen mij het rapport van de Russische gevangenen toescheen te bevestigen, was, dat twee groote schepen, ten hoogte van den mast, in de bassins van Sebastopol herstellingen schenen te ondergaan; dit toch konden wel de twee linieschepen zijn, wier goede staat middelmatig was en waarvan hierboven gesproken is.»

De tweede luidt als volgt:

»Sedert mijn laatsten brief onder dagteekening van den 1sten Mei hebben de Fransche en Engelsche eskaders nog niet opgehouden op geringen afstand van de haven van Sebastopol te kruisen, waar de Russische schepen steeds onbewegelijk geankerd blijven. Daar deze onbewegelijkheid de operatiën tegen de Russische kusten, welke de admiraal Dundas en ik op het oog hadden, in geenen deelen mogt verschuiven, is eene Fransch-Engelsche devisie, onder bevel van den s. b. n. Lijons vertrokken, ten einde de Russische inrigtingen en gebouwen, zoowel op de kusten van de Krim, als op die van Circassie aan te vallen en te vernielen, en wegen van gemeenschap te openen met de Circassiërs, vooral met hun opperhoofd Schamyl. Deze divisie bestaat uit het Engelsch stoomlinieschip *Agamemnon*, aan boord waarvan de vlag van den s. b. n. Lyons is geheschen, het Fransche stoomlinieschip *Charlemagne*, vijf Engelsche stoomvaartuigen en twee Fransche stoomvaartuigen, namelijk de *Mogador* en de *Vauban*.

Dit laatste fregat en drie der Engelsche stoomschepen zullen hun terugtogt naar het eskader bewerkstelligen, als deze divisie, na het mogelijke gedaan te hebben aan den kant van de baai van Theodosie, zich zal rigten langs de kusten van Circassie, werwaarts zich twee linieschepen en drie stoomfregatten zullen begeven.

»Terwijl deze operatiën ten uitvoer zullen worden gebragt, zullen de overblijvende 17 schepen van de vereenigde vloten in het gezigt van Sebastopol kruisen, om het Russische eskader aldaar in ontzag te houden.

»Tegen den 15den Mei heb ik grond te onderstellen, dat de gedetacheerde divisie bij de ankerplaats van Kavarna zal ontmoeten, van waar ik een stoomschip naar Konstantinopel zal zenden, om u te onderrigten betreffende de operatiën, die zij zal hebben ondernomen of ten uitvoer gebragt.»

Aan den Britschen consul te Memel is door den kapt. Key, bevelhebber van het stoomschip *l'Amphion*, berigt gegeven, dat de havens van Riga, Libau en Window zich in staat van blokkade bevinden en dat alle vaartuigen, die na den 15 Mei geheel of ten deele beladen, die havens mogten verlaten zullen worden aangehouden en naar Engeland of Frankrijk gezonden, om er prijs te worden verklaard.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 23 Mei.

De beraadslagingen over het wetsontwerp tot regeling van het armbestuur worden voortgezet.

Van regeringswege is een nieuw art. 66 ingediend en eene wijziging van art. 68. Art. 66 luidt aldus: «De kosten, voortvloeijende uit de plaatsing en verzorging in bedelaarsgestichten van bedelaars en landloopers, krachtens de bepalingen van het Wetboek van Strafregt, en van hunne kinderen, die niet van de ouders kunnen worden gescheiden, worden voldaan uit de fonden der burgerlijke gemeente, waar zij domicilie van onderstand hebben, en indien deze niet is te vinden, door het Rijk.»

«Indien de gemeente door Ons, na verhoor van Gedep. Staten verklaard, wordt onvermogend te zijn die kosten geheel te dragen, wordt in hetgeen hare krachten te boven gaat door de provincie en het Rijk elk voor de helft voorzien.

«De kosten van verpleging van bedelaars en landloopers, die na het eindigen der hun opgelegde gevangenisstraf, naar de bedelaarsgestichten gebragt of teruggebragt moeten worden, tot op het tijdstip der overbrenging en die der overbrenging zelve, zijn ten laste van het Rijk.»

Art. 68 1ste al. is aldus gewijzigd: «Indien de besturen der gemeenten, waar de betrokken personen domicilie van onderstand hebben, het verlangen, kunnen de bedelaars en landloopers uit het gesticht ontslagen, en ten koste dier gemeenten naar deze overgebragt worden.» Al. 2 blijft onveranderd.

Na eene zeer uitvoerige discussie wordt art. 66 in stemming gebragt, en aangenomen met 44 tegen 21 stemmen. Tegen de heeren van der Veen, van Hoëvell, de Man, de Poorter, Elout, van Asch van Wijck, van Reede, Sloet, Hengst, van Foreest, van der Heijde, Westerhoff, Groen van Prinsterer, van Eck, de Lom de Berg, van Deinse, van der Brugghen, Taets van Amerongen, Boeije, Hugenholtz en van Lijnden.

Artt. 67 en 68 worden daarna goedgekeurd.

6e hoofdstuk. (Van de uitspraak over geschillen, artt. 69—72,) wordt zonder discussie goedgekeurd.

7e hoofdstuk. Algemeene en slotbepalingen, artt. 73—77 worden zonder discussie goedgekeurd. In art. 73 is door den Min. nog eene kleine wijziging gebragt. Thans komt in beraadslaging een nieuw art., dat door den heer Donker is voorgesteld van dezen inhoud: »Deze wet zal vóór den 31sten Dec. 1859 aan eene herziening worden onderworpen.»

De heer Donker licht zijn amend. toe. Het is een doorgangsmiddel, om van den slechten weg tot den beteren te geraken. De wet toch geeft aan niemand genoegen. Er zijn 40 redevoeringen uitgesproken bij de algemeene beraadslagingen en over de artikelen hebben 43 sprekers meer dan 200 speeches gehouden. En toch, onder die 300 redevoeringen, was er geen *enkel* lid, die de wet onverdeeld heeft goedgekeurd, op de hoofdpunten. Overal heerscht twijfel, en onzekerheid omtrent het stelsel de werking, de toepassing en de gevolgen. Wie zal nu met volle overtuiging kunnen zeggen, dat de uitvoering dezer wet goed zal zijn, wie kan al de gevolgen berekenen? Overigens is eene dergelijke bepaling in eene wet niet nieuw: bij de postwet is zij met toestemming van den minister in de wet gebragt. Maar in deze wet is dit nog meer noodig, om later te kunnen beoordeelen of het nog langer noodig zal zijn dwangmaatregelen tegen de diaconiën te nemen, of art. 11 de wet zal blijven ontsieren, of het domicilie van onderstand de geboorteplaats zal blijven, of het subsidie-stelsel dezer wet, waartegen zulk een algemeenen kreet is opgegaan, zal behouden blijven enz.

De heer van Nispen vreest dat de tijd, voor de herziening bestemd, te kort zal zijn, en dat het uitzigt op die herziening schadelijk zal worden voor de werking der wet. De bepaling zelve acht Spr. overbodig, daar regering en kamer steeds de middelen in de hand hadden, om wetten te herzien, waarvan de behoefte zou zijn gebleken. Ook de heer Dirks bestrijdt het amendement.

De heer Groen zou bijna in verzoeking komen om vóór het amend. te stemmen, omdat hij, de wet afstemmende, daardoor zou helpen bewerken, dat zij zoo spoedig doenlijk herzien zal worden; hij zou er echter tegen stemmen, indien hij mogt ontwaren, dat het amend. voor sommigen zou worden een voorwendsel, om alsnu, op het einde der discussie, over hunne niet uit den weg geruimde bezwaren heen te stappen. Spr. verklaart ten slotte, dat het hem onmogelijk is geworden, om de wet aan te nemen; en in korte trekken herinnert hij hoe volgens de gewisselde stukken, *de meerderheid der kamer* onoverkomelijke bezwaren had tegen de wet; dat geen dier bezwaren was weggenomen, en dat alzoo eene meerderheid vóór deze wet slechts het gevolg van eene hoogst zonderlinge inconsequentie zou kunnen zijn.

De heer Hoffman heeft altijd tegen dergelijk amendem. gestemd, en zal ook nu doen wat hij altijd heeft gedaan. Ook hij zou *tegen* de wet stemmen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken acht zoodanige bepaling als voorgesteld wordt in den regel niet goed, en verzet zich dus ook tegen het amendem. De Min. *wenscht niet* dat de wet worde, beschouwd als wet van overgang, en dat eenig lid verleid worde om zijne overtuiging vaarwel te zeggen. Is de wet goed, zij behoort te worden goedgekeurd; is zij niet goed, zij moet worden afgestemd.

De heer Donker heeft de Kamer nog een langen tijd bezig gehouden met het vededigen van zijn amendement, waarbij hij volhoudt, *dat de wet toch eene wet van overgang is*, ondanks de pertinente ontkenning van den Minister en dat, wordt zijn amend. niet aangenomen, ook hij de wet niet zou aannemen.

De heer van Lennep bestrijdt mede het amendement en ziet in de wet volstrekt geene wet van transitie.

Het amend. wordt daarna met 59 tegen 6 stemmen *verworpen*.

Vóór de heeren van Lynden, de Kempenaer, van Rappard, Elout, Donker en Baud.

Art. 78 wordt daarna, zonder discussie aangenomen, zoowel als de considerans.

Het *geheele wets-ontwerp* wordt alsnu in stemming gebragt en met 37 tegen 28 stemmen aangenomen.

Voor de heeren: Ten Cate, Engelen, Strens, de Poorter, Dirks, Wintgens, van Franck, Hoekwater, Bots, Sander, Jespers, Oosting, Meeussen, Baud, Rochussen, Dommer, de Brauw, Slicher, Gevers, Vening, v. Deinse, v. Nispen, Bosscha, Heemskerk, van Amerongen, Boeije, Beens, Schimmelpenninck v. d. Oije, van 's Gravensande, Reinders, Stolte, v. Akerlaken, Schimmelpenninck, Luyben, v. Heiden Reinestein, v. Rappard en de Voorzitter.

Tegen de heeren Hoffman, van Asch van Wijck, Groen, Elout, v. Lijnden, Reede v. Oudtshoorn, Sloet, Storm, v. Hoëvell, Hugenholtz, v. Eck, de Man, Thorbecke, v. Bosse, Hengst, Mackaij, Westerhoff, van Foreest, Donker, de Lom de Berg, van der Heijde, Westerhoff, van der Brugghen, van Goltstein, Zijlker, v. Lennep, v. d. Veen en de Kempenaer.

Thans is aan de orde de beslissing over de conclusien van het rapport der commissie betrekkelijk het verslag nopens het armwezen over 1851. — Na eenige discussie, waaraan de heeren van Nispen, de Kempenaer en Groen deel nemen over sommige uitdrukkingen, in verband tot de opgave door de kerkelijke armbesturen, aan de Regering te doen, wordt de conclusie der commissie aangenomen.

De commissie voor de verzoekschriften brengt bij monde van den heer Sloet tot Oldhuis verslag uit: 1°. op adressen van de Kamer van Koophandel van Rotterdam, Amsterdam en Dordrecht, houdende bezwaren tegen het ontwerp tot wijziging van regten op den in- uit- en doorvoer. Nederlegging ter griffie. 2°. Op een adres van den heer van Vliet, houdende ontwikkeling van zijne bezwaren en grieven over ondervondene behandeling in de kolonien en in het moederland. In dat rapport wordt het gevoelen van de minderheid ontwikkeld, die voorstelt, dat er eene bijzondere commissie zal worden benoemd, om een onderzoek in te stellen naar de daadzaken in het adres van den Heer Van Vliet uiteengezet, en een bepaald voorstel aan de Kamer deswege te onderwerpen. De meerderheid der commissie echter is van oordeel, dat dit adres even als vroegere van denzelfden adressant, ter griffie worden nedergelegd. Hierover ontstaat eene beraadslaging, waarvan de slotsom was, dat eerst wordt *aangenomen* het voorstel van de meerderheid der commissie, om het verzoekschrift eenvoudig neder te leggen ter griffie; terwijl daarna ook wordt aangenomen een voorstel van den hr. v. d. Brugghen, om het adres te verzenden aan den minister van koloniën, tot het bekomen van nadere inlichtingen. Dit laatste voorstel wordt *aangenomen* met 54 tegen 4 stemmen. Tegen de heeren de Kempenaar, Engelen, Oosting en de Brauw.

Nu stelt de Voorzitter voor den loop der werkzaamheden te regelen, en wordt op zijn voorstel besloten, morgen te beraadslagen over de ontwerpen wegens de verstrekkingen van Marine en Oorlog, tot wijziging van hoofdstuk X der begrooting voor 1853 en nopens eene dading van Mark en Dintel. Dan zal er een vrije dag zijn, hetgeen, zoo morgen de vier ontwerpen ten einde worden gebragt, Donderdag zal zijn. Daarna zal beraadslaagd worden *a.* over het in overweging nemen van het voorstel van den heer Groen, en *b.* over de wijziging in de wet op het gemaal. Maandag beraadslaging over het ontwerp tot wijzing in de bestraffing van misdrijven.

De vergadering is tot morgen ochtend gescheiden.

Volgens het voorloopig Verslag der Tweede Kamer over het Wetsontwerp tot verhooging van Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1854 (stichting van een stoomgemaal ter ontlasting van Rhijnlands boezem op den IJssel), schijnt men als algemeen beginsel voorop te hebben gesteld, dat, zonder benadeeling de landerijen van Rhijnland ten gevolge van de droogmaking van het Haarlemmermeer, er van staatswege geen verpligting bestaat tot deze voorziening. De eerste vraag dus, die men zich ter beantwoording voorstelde, was: of inderdaad de toestand van Rijnland tengevolge van die droogmaking slechter is geworden dan hij was vóór de onderneming van dit werk? In de bevestigende beantwoording dezer vraag meenden verscheidene leden, dat de Mem. van Toel. te kort schiet. Dit waar zijnde, konden verscheidene leden de onderhavige voordragt niet anders dan zeer edelmoedig noemen, vooral in verband met de omstandigheden dat tot nog toe door Rhijnland niets voldaan is van de toegezegde tegemoetkoming in de droogmaking van het Meer, welke toch ook in het voordeel van dat waterschap is geweest.

Deze leden konden ook geenszins toestemmen, dat in den voordeeligen verkoop der Meergronden eene aanleiding te vinden is om het werk daar te stellen. Behalve dat het nog niet is uitgemaakt, dat de verkoop der nog overige gronden even gunstig zal uitvallen, moesten beide zaken onafhankelijk van elkaar worden beschouwd, en de vraag alleen worden uitgemaakt of er verpligting van de zijde van den Staat aanwezig is.

Zeer vele andere leden konden zich nog met de dubbelzinnige aanprijzing der zaak in de Memorie van Toelichting, noch met het voorgaande gevoelen vereenigen. Het moge waar zijn, dat vroeger Rhijnland soms met overlast van water te kampen heeft gehad te ontkennen valt het niet, dat de droogmaking van het Meer dien toestand verergerd heeft. De ringvaart te smal zijnde, kan het overvloedige water van Rhijnland niet opnemen, en de Spaarndamsche machine oefent niet dan zeer geringen en volstrekt geen voldoenden invloed uit op de Gouwe. Daar nu de overeenkomst tusschen Rhijnland en de Meer-commissie den pligt voor den Staat inhoudt om alle nadeelen uit de droogma-

king van het Meer voortgevloeid, te keeren en goed te maken, is deze dus ook gehouden, dit voorname nadeel weg te nemen. Deze leden konden zich dus met het voorgedragen ontwerp volkomen vereenigen.

Eene andere vraag, welke bij dit onderzoek besproken is, was of de daarstelling van dit werk de besprokene landerijen niet veel meer bate zal aanbrengen dan zij schade lijden, en of deze niet in eenen meer voordeeligen toestand zullen worden gebragt dan waarin zij vòòr de droogmaking verkeerden? Maar dan moesten ook die landerijen naar evenredigheid van dit voorstel in de daarstelling van het nieuwe stoomgemaal bijdragen, en scheen de vraag van sommige leden niet zonder grond, waarom hier niet, zooals met andere dergelijke werken het geval pleegt te zijn, het daarstellen van het werk aan de belanghebbenden overgelaten en door het Rijk eene bijdrage daartoe gedaan wordt? Deze vraag staat in verband met eene andere, namelijk: voor wiens rekening het onderhoud van dit werk zal komen? Deze leden zouden dus de zaak uitgesteld willen zien tot dat daaromtrent eene nadere regeling was vastgesteld. Ook verlangden verscheidene leden, dat het blijken mogt, dat Gouda geene bezwaren tegen het voorgenomen werk, als het tot de uitvoering komt, zal inbrengen. Tot nog toe was hun daaromtrent niet anders gebleken dan hetgeen in de Memorie van Toelichting voorkomt, »dat het gemeentebestuur van Gouda, volgens de verzekering der Commissie, daarmede zeer is ingenomen.« Die zekerheid had mogelijk verkregen kunnen zijn, indien men dadelijk en niet door tusschenkomst van de Commissie met Gouda had gehandeld.

's Gravenhage, 23 Mei.

Z. M. heeft goedgevonden te verplaatsen bij het reg. grenadiers en jagers, den 2den luit.-kwartierm. P. L. G. Doorman, van het 1ste reg. infanterie.

Z. M. heeft aan de commissiën uit de Provinciale Staten van Friesland, belast met het uitbrengen van rapport omtrent de door Gedep. Staten gedane voorstellen ter verbetering van het Dokkumerdiep, magtiging verleend, om, na het sluiten der buitengewone Staten-vergadering, hare werkzaamheden voort te zetten. Gelijke vergunning is verleend aan de commissie uit de Provinciale Staten van Groningen, belast met het onderzoek, de overwegingen en verdere behandeling van de huishoudelijke reglementen der verschillende waterschappen.

Z. M. heeft op zijn verzoek, eervol ontslag verleend aan J. W. R. Tilanus Baerts, als kapit. komm. der schutterij te Tiel; en benoemd tot 2den luit. aldaar O. C. A. van Lidth de Jeude.

Z. M. heeft aan J. C. Beeler, gewezen griffier bij het kantongeregt te Onderdendam, een pensioen verleend van ƒ 819; en aan E. Hoenson, gewezen geregtsdienaar te Enkhuizen, van ƒ 254 's jaars.

Z. M. heeft den heer Joaquim Caetano da Silva, zaakgelastigde van Brazilie, tevens erkend als consul-generaal van dat keizerrijk in de Nederlanden.

Z. M. heeft aan den kapit. direct. van het garniz.-hospitaal te Vlissingen, A. Slotemaker, een pensioen toegekend van ƒ 900. Voorts heeft Z. M. benoemd: tot directeur van het garnizoens-hospitaal te Vlissingen den 1sten luit.-kwartierm. S. J. Oostingh; bij het 8ste regem. infant. tot 1sten luit.-kwartierm. den 2den luit.-kwartierm. J. G. E. Menningh; bij het 2de reg. dragonders tot 1sten luit.-kwartierm. den 2den luit.-kwartierm. J. A. C. Fleischacker; bij het 7de regem. infant. tot 1sten luit.-administr. van kleeding en wapening, den 1sten luit.-kwartierm. J. J. de Graaf, van het regem. veldartillerie; bij het 1ste reg. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den serg.-titulair F. V. A. von Wattenwijl, en den wachtm.-schrijver M. A. Visser; bij het 2de regem. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den wachtm.-schrijver G. H. de Rooij van Haastrecht; bij het 4de regem. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den serg. A. Hesta; den serg. C. Pabst en den opperwachtm. G. N. Bouman: bij het 5de reg. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den serg.-majoor P. van der Weijde; en den wachtm. N. A. Stellingwerf; bij het 6de regem. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den opperwachtm. M. Kloekhorst; bij het 7de regem. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den serg.-titulair R. Douglas; den serg.-titulair N. J. H. van den Bos; bij het 8ste regem. infant. tot 2den luit.-kwartierm. den serg. C. J. G. Hamming, en den opperwachtm. H. Balk; bij het regem. veld-artillerie, tot den 2den luit-kwartierm., den fourier J. C. Evers; bij het 2de regem. vesting-artillerie, tot 2den luit.-kwartierm., den serg.-titulair J. van Dort; bij het 3de regem. vesting-artillerie, tot 2den luit.-kwartierm., den fourrier T. L. Muller; bij het instructie-bataillon, tot 2den luit-administr. van kleeding en wapening, den serg.-majoor J. P. Schluter.

* Z. M. de Koning is heden morgen ten ruim $8\frac{1}{2}$ ure, uit de residentie naar het Loo vertrokken.

* Wij vernemen, zegt *de Gemeentestem*, dat dezer dagen Ged. Staten van Zuidholland afwijzend hebben beschikt op een verzoekschrift van den heer J. P., eigenaar van het Fransche koffijhuis, waarbij was opgekomen tegen de bekende verordering van den gemeenteraad van 's Gravenhage op de koffijhuizen.

* Nopens de luchtreis van den heer Julio Lassaigne, op gisteren, zijn wij thans in staat gesteld, de volgende bijzonderheden mede te deelen:

De 2e opstijging in deze stad heeft gisteren ten half 4 ure met het gunstigste weder plaats gehad. Men dacht dit niet, omdat de wind omstreeks 11 ure zich sterk deed gevoelen en zich zeewaarts rigtte. De heer Lassaigne was voornemens, zelf de reis mede te maken en zeer ver van de stad neder te dalen, terwijl de onverschrokken Julio, zijn broeder, vóór het oplaten van den ballon onderscheidene gymnastische oefeningen zou uitvoeren en daarna met den ballon als het ware zou worden afgehaald. De omstandigheden hebben echter in die voornemens verandering gebragt. Met leedwezen heeft men toch opgemerkt, dat het getal personen, bij de vulling van den ballon tegenwoordig gering was, vooral als men let op het vreemde en zeldzame schouwspel, dat gegeven werd en op de groote kosten, die dat indrukwekkend tooneel vordert. Dat had de kunstenaren weinig aangemoedigd, die toch tot eene eerste proeve aan het publiek hunne schuld hadden voldaan en de teleurstelling van vroegeren tijd hadden hersteld. Het was ten gevolge daarvan, dat de oudste heer Lassaigne aan zijne broeder Julio te kennen, gaf dat deze de reis weder alleen zou ondernemen, en dat hij hem aanspoorde om op den kortst mogelijken afstand neder te dalen, ten einde de zee te vermijden, werwaarts de wind steeds bleef heendrijven. De onverschrokken Julio zou onvermijdelijk naar zee geleid zijn, gelijk ieder heeft kunnen zien en vreesde. De ballon steeg het eerst 2000 el hemelwaarts, en dat wel in den tijd van 7 minuten, gedurende welke Julio even den tijd had, om, na het verrigten van eenige kunstoefeningen, den touwladder op te klimmen, ten einde zijne bewegingen te kunnen voortzetten. Toen ontwaarde hij echter, dat hij zich boven de zee bevond en beijverde hij zich door het uitlaten van gaz zoo spoedig doenlijk niet ver van den oever te kunnen nederdalen. Daartoe overgaande, bespeurde hij, dat de luchtstreek eenigzins verschillend of veranderd was, waardoor de ballon meer naar de regterzijde geleid werd. Het is op die wijs dat de luchtreiziger in de duinen ruim een uur van 's Gravenhage zonder onheil gelukkig is kunnen nederdalen. Intusschen had hij veel moeite, om den ballon uit de duinachtige streek op te heffen welke bijna ongenaakbaar was voor hem, die met dien last was beladen. In zijne eenzaamheid werd het den kunstenaar zeer moeijelijk gemaakt. Gedurende meer dan een uur stond hij alleen zonder hulp. Al de nasporingen van de personen, die belang in hem stelden, waren vruchteloos. Zijn lang uitblijven verontruste de bevolking der residentie. Eerst toen hij terug keerde vernam men, dat Julio het gevaar ontkomen was en dat hij welwillend en zeer goed was ontvangen door den heer Maas, directeur van de badinrigting van Scheveningen, die juist eene wandeling van 2 uren in de duinen had gedaan. Men verneemt, dat de heer Lassaigne nog eene buitengewone luchtreis met zijn grooten ballon wil ondernemen, bij welke gelegenheid een levend paard met zijn ruiter zal medegaan, en dat de heer Julio zich alsdan zal nederzetten op een stuk geschut en het in de lucht zal afsteken. Maar de prof. Lassaigne heeft, na rijpe overweging, besloten aan dat voornemen eerst dan gevolg te geven, wanneer hij de noodige waarborgen zal hebben erlangd, dat ten minste de kosten, die deze onderneming zal vereischen, zullen verzekerd zijn.

Met genoegen verneemt men ook, dat de heer Goldsmith, directeur van het gaz-etablissement alhier, den heer Julio een geschenk heeft aangeboden, als een gering bewijs van zijne belangstelling en hulde, voor den stouten luchtreiziger die gisteren, men mag het niet ontveinzen, in zeer groot gevaar heeft verkeerd.

* Gisteren avond heeft alhier, in de zaal van *Diligentia*, eene voorloopige vereeniging plaats gehad van een aantal personen, die belang stellen in de zoo mogelijke oprigting van een gedenkstuk op het graf van wijlen den vice-admiraal Rijk. Talrijk was vooral de opkomst der vrienden van den afgestorvene, zoo van de marine als van de Haagsche loge van vrijmetselaren. Onmiskenbaar was de deelneming van verschillende zijden ter verwezenlijking van het denkbeeld, om der nagedachtenis van den algemeen betreurden vlootvoogd en menschenvriend op deze wijze hulde te bewijzen. Eene voorloopige commissie werd benoemd, ten einde nader daarover meer bepaald te raadplegen; zij zou van haren arbeid verslag doen in eene nieuwe zamenkomst van belangstellenden, die later zou worden bijeen geroepen, als wanneer tevens de benoeming van eene bepaalde commissie tot leiding der zaak zou worden geregeld. De voorloopige commissie bestaat uit de heeren: Schout-bij-nacht de Quartel, president, Mr. L. Metman; C. G Wilhuys; J. L. Broekhoff en G. S. de Veer.

* De voorstellingen in der Kon. Franschen schouwburg gedurende dit jaargetijde spoeden ten einde. Zij worden besloten met de optreding van de eerste zangeres Mevr. Laborde van Parijs, waardoor het publiek weder naar den schouwburg gelokt wordt, waar het wezenlijk kunstgenot smaakt. Algemeen brengt men hulde aan het talent van die zangeres, en aan de uitstekende methode, die zij bezit. Bij het einde van dit jaargetijde is het ons aangenaam te kunnen verklaren, dat de heer Renault zich op allezins loffelijke wijze gekweten heeft van de moeijelijke taak, die hem was opgedragen. Belast met eene directie over een schouwburg, die in geheelen staat van verval is geraakt, moest hij op reeds ver gevorderden tijd, zijn tooneel-gezelschap zamenstellen.

Hij is daarin geslaagd, en heeft het tooneeljaar volbragt op eene wijze, dat hij de goedkeuring van het publiek en van het gemeentebestuur heeft mogen verwerven. Hij heeft begrepen, dat om te voldoen aan al hetgeen eene zoo uitgebreide onderneming vordert, hij de grootste spaarzaamheid moest in acht nemen. Met de uiterste voorzigtigheid is hij te werk gegaan. Niets heeft hij gespaard, om het publiek den schouwburg te doen bezoeken. Verscheidenheid van voorstellingen, afwisseling van stukken trachtte hij, zooveel mogelijk, te verschaffen. Het is aan dien ijver, zorg en inspanning van den heer Renault te danken, dat hij zonder schokken het einde van het tooneeljaar heeft bereikt. Als een geschikt beheerder van deze zaak heeft hij de geabonneerden en de bezoekers van den schouwburg op het einde verrast door het doen optreden van Mad. Laborde. Zij zal slechts weinige voorstellingen geven. En men houdt zich verzekerd, dat zij druk zullen bezocht worden, gelijk dit reeds bij de eerste representatie het geval was. Dit toont op nieuw, dat hij geene kosten spaart, om het tooneel op te beuren, en het biedt ook een gunstig voorteeken voor het volgend tooneeljaar aan. Men moet zich dus verheugen, dat de directie over dit tooneel aan den heer Renault is opgedragen. Ook zij, die aan den schou verbonden zijn, hebben niet ten onregte hun lot a directeur toevertrouwd. En de ingezetenen der resid en de bezoekers van het tooneel zeggen hem gewi voor hetgeen hij tot opluistering van hetzelve heeft en vertrouwen voorzeker, dat hij onvermoeid in vervolg daarmede zal voortgaan.

* Het *Anatomisch Museum*, dat zich thans in de van den heer Switsar bevindt, wordt sedert de ope door een talrijk publiek bezocht. De rijke verzamel die uit meer dan 800 voorwerpen is zamengesteld, aan den bezoeker veel verscheidenheid aan. Daar de toonstelling slechts eenige dagen zal gehouden word raden wij de kunstliefhebbers aan, dat Museum vóór vertrek van hier te bezoeken.

De Maatschappij der Nederlandsche letterkunde te Le zal op Donderdag, den 15 Junij, hare algemeene ver ring, houden in het gebouw der maatschappij: To van het Algemeen, aldaar.

Door de Nederlandsche Handel-Maatschappij zijn d gende 31 schepen bevracht:

Voor Amsterdam: *Fannij*, kapt. J. van der M *Clara Henriette*, kapt. H. Croese; *Cornelia Henr* kapt. T. Gollards; *Susanna Christina*, kapt. J. Stolte; *Ambarawa*, kapt. J. Buijkes; *Magdalena*, A. P. Klein; *Henrica*, kapt. S. R. de Boer; *Herm* *Ruiter*, kapt. P. J. Feijnt; *Margaretha Simonetta*, F. J. Hoffman; *Capella*, kapt. H. Wegman; *Teleg* kapt. P. B. Rolufs; *Prins Frederik der Nederla* kapt. S. J. Rotgans; *Julie Claire*, kapt. H. de Wijn *R. Falck*, kapt. P. van Duijvenbooden, *Cécar*, kap Hooglandt; *Willem Eggerts*, kapt. H. Faber; *Joha* kapt. W. Halbertsma; *Prinses Amalie*, kapt. W. G neveld.

Voor Rotterdam: *Luconia*, kapt. E. J. Bödeker; *Rijs* kapt. J. R. N. J. Bijl; *Jacoba Cornelia*, kapt. G. H. dewijks; *Admiraal Zoutman*, kapt. G. D. Nap; *Pr* *Marianne*, kapt. F. Rietmeijer; *India*, kapt. R. J. Ri *Neêrl. Koningin*, kapt. E. Vonck; *Juno*, kapt. J. O. K *Borneo*, kapt. C. C. Hansen; *Brouwershaven*, kap Janzen; *Erasmus*, kapt. H. F. Scharper; *Batavia*, J. A. Barthalomeus, en *Weltevreden*, kapt. H. Teo

Zwolle, 21 Mei. Eergisteren werd alhier aanbes het uitvoeren van vernieuwingen van onderscheiden werken op het eiland Schokland, hetgeen door H. te Kampen, voor de som van ƒ 15,099 werd aangen Het driejarig onderhoud der zee- en havenwerken voor ƒ 38,985 aangenomen door J. Hoefman, te Vollenhove, en eindelijk het driejarig onderhou Rijks-schoolgebouwen door A. H. Seidel, te Vollen voor de som van ƒ 1,280.

§ **Zwolle**, 21 Mei. Uit eene goede bron ve wij, dat de heer Mr. W. Roijer, onlangs zijn ont Rijks-advocaat heeft verzocht.

Prijs-Courant der Effecten

AMSTERDAM, 23 Mei 1854.

Nederland.	Pct.			Pct.	
Ned.W.Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$57\frac{9}{16}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{3}{4}$	**Rusland.**		
Dito Certificat. .	3	68 $\frac{1}{4}$	*Hope* 1798/1816	5	97
Dito Dito . .	4	$85\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$	Dito 1828/1829	5	96
O. I. Leening. .	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	79
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	73
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	71
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$18\frac{5}{16}$ $\frac{3}{8}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	$38\frac{1}{2}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	$34\frac{5}{16}$ $\frac{3}{8}$			
Bew. Sp. Com.		$4\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$	Metalliek . . .	5	58
Amort. Schuld.		4	Dito bet. Amst.	5	72
Portugal.			Dito letter B. .	5	72
Londen nieuwe.	5	$33\frac{5}{8}$ $\frac{3}{4}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	29
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	29

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $94\frac{3}{4}$; Philad. act. $4\frac{5}{16}$; Mexic., te Lond. 3 pct. $22\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$; dito $22\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$; Gren., te Lond. Uitg. $6\frac{3}{16}$.

De beurs blijft over het geheel vaster met eenige affa hoofdsoorten der genoteerde effecten.

FRANKFORT, Maandag 22 Mei. 5 pct. Metallie Spanje binn. 3 pct. 34; dito 1 pct. 18; Wissel op $117\frac{1}{8}$; dito Parijs $93\frac{1}{2}$; dito Weenen $86\frac{1}{8}$.

LONDEN, Maandag 22 Mei. Consols cont. $88\frac{7}{8}$, 88 N. 3 pct. $24\frac{3}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. 62; Gren. Uitg. dinie 5 pct. 82; Spanje 3 pct. $38\frac{1}{2}$; dito 1 pct. dito Certificaten $3\frac{7}{8}$; Passive 4; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 5 pct. 95; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. $59\frac{1}{2}$; dito 4 pct. 88.

PARIJS, Maandag 22 Mei. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op dito 3 pct. 68.10; Sp. Binn. 3 pct. 35; dito 1 p Belg. $4\frac{1}{2}$ pct. 88; Rusl. $4\frac{1}{2}$ pct. 79; N. Metall. 5

WEENEN, Maandag 22 Mei. Metall. 1852 5 dito Lett. B. 107; N. Leen. $90\frac{3}{4}$; Lot. v. fl. Bankactien 1203; Zilver 38; Wissel Londen 13.26

Stille handel.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gr